

A.W. Hins

Regelgeving en beleid

Op 24 mei 2006 diende de regering een wetsvoorstel in voor een nieuwe Mediawet. Het wetsvoorstel beoogt een reorganisatie van de landelijke publieke omroep, die zal worden omgedoopt tot 'publieke mediadienst'. Een jaar eerder had het kabinet daarvoor al de contouren geschetst. Dat was gebeurd in de beleidsnota 'Met het oog op morgen.... De publieke omroep na 2008' (*Katern 97*, p. 5388-5389). Politiek gevoelig zijn de voorstellen tot het opheffen van de NPS en het vergroten van de macht van de Raad van Bestuur van de NOS. Principieel is de keuze om de publieke omroep ruim baan te geven op het terrein van de nieuwe media. Volgens het wetsvoorstel mag de publieke omroep in de toekomst zelf bepalen hoe men het publiek wil bereiken. Dat kan via algemene zenders, maar ook via gespecialiseerde themakanalen en internetdiensten. De overheid houdt invloed via de goedkeuring van het vijfjaarlijkse beleidsplan en het sluiten van een prestatieovereenkomst (*Kamerstukken II*, 2005/06, 30571, nrs. 1-3).

De regering streefde ernaar de wet begin 2007 in het Staatsblad te publiceren, waarna de inwerkingtreding zou kunnen volgen in september 2008. Door de val van het tweede kabinet-Balkenende op 29 juni 2006 is die ambitieuze planning kansloos geworden. CDA en VVD denken zeer verschillend over de gewenste taak en organisatie van de publieke omroep, terwijl de verantwoordelijke staatssecretaris, mw. Van der Laan (D66), ontslag heeft gekregen.

Twee 'Europese' ontwikkelingen zullen het lot van het wetsvoorstel mede bepalen. In de eerste plaats de algehele herziening van de Televisierichtlijn (zie *Katern 98*, p. 5455-5456) en in de tweede plaats besluiten van de Europese Commissie over 'staatssteun' aan de omroep. In een brief van 22 juni 2006 informeerde staatssecretaris Van der Laan de Tweede Kamer over het staatssteun-dossier. De Commissie is in juni tot de conclusie gekomen dat de Nederlandse overheid ongeveer 80 miljoen euro van de NOS terug moet vorderen wegens onrechtmatig verleende incidentele subsidies. De Commissie beraadt zich nog over de rechtmatigheid van de structurele bijdragen. Wellicht stelt Nederland beroep in bij het Hof van Justitie (*Kamerstukken II*, 2005/06, 30300 VIII, nr. 247).

Bij brief van 2 juni 2006 zond de minister-president, mede namens de staatssecretaris van OCW en de minister van Economische Zaken, een kabinetsreactie op het WRR-advies 'Focus op functies; uitdagingen voor een toekomstbestendig mediabeleid' (*Katern 95*, p. 5267) naar de Tweede Kamer. De hierboven genoemde nota 'Met het oog op morgen... De publieke omroep na 2008' en het daarop gebaseerde wetsvoorstel waren al geïnspireerd door het WRR-advies, maar een algemene reactie was door gebrek aan tijd uitgesteld (*Katern 97*, p. 5389). Het kabinet onderschrijft de hoofdlijnen van het advies. Voorgesteld wordt onder meer de bestaande 'cross ownership'-bepalingen uit de Mediawet te schrappen. Het zou voor uitgevers van

dagbladen makkelijker moeten worden te participeren in commerciële radio- of televisiestations. Wel zou er een wettelijk plafond van 35% moeten komen voor het marktaandeel dat een uitgever via fusies op de dagbladmarkt kan verwerven (*Kamerstukken II*, 2005/06, 29692, nr. 14).

Rechtspraak

Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens wees twee arresten over de vrijheid van nieuwsgaring door journalisten. In de zaak Stoll tegen Zwitserland was een vertrouwelijk document van de overheid, over een zaak van groot maatschappelijk belang, gelekt naar de journalist Stoll. Deze had dankbaar gebruik gemaakt van het buitenkansje en enkele schokkende passages geciteerd. Stoll werd vervolgens door de strafrechter veroordeeld wegens schending van een staatsgeheim. Met vier tegen drie stemmen oordeelt het EHRM dat deze veroordeling in strijd was met artikel 10 EVRM. Daarbij speelde een rol dat Stoll niet ‘aan de bron’ van het lek had gestaan. Ook een journalist die aktiever betrokken is bij de schending van een ambtsgeheim kan vrijuit gaan. Dat blijkt uit het arrest Dammann tegen Zwitserland van dezelfde datum. In deze zaak had de journalist Dammann een medewerkster van justitie telefonisch overreed bepaalde vertrouwelijke gegevens naar hem te faxen. Dammann publiceerde de gegevens weliswaar niet, maar werd toch strafrechtelijk veroordeeld wegens het aanzetten tot schending van een ambtsgeheim. Unaniem oordeelt het EHRM dat deze veroordeling niet noodzakelijk was in een democratische samenleving (EHRM 25 april 2006, *Stoll vs Zwitserland*, www.echr.coe.int, appl. no. 69698/01 en EHRM 25 april 2006, *Dammann vs Zwitserland*, www.echr.coe.int, appl. no. 77551/01).

De vrijheid van nieuwsgaring staat ook centraal in een kort geding over het af luisteren van de telefoon van twee journalisten door de AIVD. Twee journalisten van De Telegraaf waren door een lek binnen de AIVD kennelijk op de hoogte van allerlei zaken die zij niet mochten weten. Het aftappen van de telefoon had tot doel om de identiteit van het lek te achterhalen. Toen de journalisten in de gaten kregen dat zij werden afgeluisterd en geobserveerd, vorderden zij in kort geding een verbod aan de Staat der Nederlanden, in welke eis zij werden gesteund door de uitgever van De Telegraaf, de vakbond NVJ en het Nederland Genootschap van Hoofdredacteuren. Zij hadden succes. De voorzieningenrechter oordeelde dat het handelen van de AIVD in de gegeven omstandigheden strijdig was met artikel 10 EVRM en het daarop gestoelde recht op bronbescherming. Een relevante factor was dat de journalisten slechts de rol van ‘doorgeefluik’ hadden vervuld (Vzr. Rb. ’s-Gravenhage 21 juni 2006, LJN-nr. AX9008).

Het tijdschrift *Privé* kreeg van de Amsterdamse rechtbank een verbod om in de komende twee jaar foto’s te publiceren van prins Willem-Alexander, prinses Máxima en prinses Amalia. Aanleiding was de publicatie van enkele heimelijk gemaakte foto’s op een strand in Porto Ercole. Opvallend is de algemene formulering van het verbod. *Privé* wordt verboden foto’s te publiceren van privé situaties, ‘een en ander behoudens indien sprake is van een maatschappelijk relevante privé-aangelegenheid en de

publicatie daarover op rechtmatige wijze een bijdrage levert aan een publiek debat over een kwestie van algemeen belang'. Een dergelijk verbod is 'veel te ruim en algemeen', zo oordeelde Schuijt in een noot onder dit vonnis (Rb. Amsterdam 29 maart 2006, *Mediaforum* 2006-5, nr. 13, m.nt. G.A.I. Schuijt).

Literatuur

- Q.L. Hong, *The legal inclusion of extremist speech* (diss. Tilburg). Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2005, ISBN 9058501620; 232 p.;
- Aernout Nieuwenhuis, 'Vrijheid van meningsuiting en strafrecht in het derde millennium', *Mediaforum* 2006-4, p. 93-100;
- Paul Kreijger, 'Het ontwerp voor een nieuwe Richtlijn audiovisuele mediadiensten', *Mediaforum* 2006-5, p. 122-127.